

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

13. Ex præcedentibus infertur genuina declaratio multarum phrasium ac doctrinalium decisionum Augustini, Prosperi, Fulgentij, Conciliorum Ecclesiae, & Pontificum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

tra conditionis adiutorio sine quo velle non possumus, si volumus, operamur. Quid te medicum iestas, ut nobis ipsum velle largiaris, quod quicquid tu feceris nostris? potestatis & voluntatis? Hinc porrigit manus ista bonorum virorum de adiutorio congruis, hoc est, sufficientibus disputatio. Nec enim aliud est, aut erit unquam, aut esse potest, nisi sufficiens adiutorium, quod submittit falces humane voluntatis arbitrio, ut eius operatio & cessatio ab libertatis humane auto tota regatur. Quid enim isto modo tribuet, nisi sufficientem volendi operandique potestatem, cui libertatis nutus impulsum afferat? Hoc libertati tribuerunt Massilienses, ut eo ad iura saltem crederet voluntas prostrata, si vellet; hoc tribuunt Neoterici, ut per illud & credat

& speret & diligit, omnesque super tentationes, si similiter velit. Vtri modestius de arbitrii potestate, religiosius de gratie medicinali necessitate disseruerint, non est difficile abstrusumque iudicare. Sed quia res illa ex Massiliensium vera genuinaque opinione pendet, qui plenius ista intelligere desideret, sicut ad naturam gratie Christi penetrandam omnino necessarium est, legat ea quae nonnullis aliis locis diximus, & maxime octavo de heresi Pelagiana, & in primis capite decimo, unde primo ubi declaravimus, quomodo talem gratiam semi-Pelagianam natura contineret, & sub illius patrocinio salutis initium, totaque discretio salvandorum ex voluntatis arbitrio seu ex volentis fonte scaturiret.

Tit. 11
de heresi
Pelagiana
7. 8. 9

CAPUT XIII.

Ex praecedentibus inferitur genuina declaratio multarum phrasium, ac doctrinalium decisionum Augustini, Prosperi, Fulgentij, Conciliorum Ecclesiae, & Pontificum.

Handwritten marginal note in Latin script, partially obscured and difficult to decipher.

EX istis omnibus quae hactenus hoc toto libro de diversis istis adiutoriis primi hominis & secundi, Adami & Christi, sine quo non possumus velle, & quo jam volumus, possibilitatis, & voluntatis atque actionis, disseruimus, non est difficile verum eorum praesertimque discrimen, quod iam saepe tetigimus, intelligere. Haec ex eis consequenter sincerus planusque sensus plurimarum locutionum & functionum, quibus Augustinus, Prosper, Fulgentius & Ecclesiastica Concilia vel Catholicam asserere veritatem, vel Pelagianorum ac Massiliensium sententias jugularunt. Quae quamvis aliis diversis locis laetius dicta sint, non erit inutile quasi compendio breviter hic perstringere.

A num hominem prestare potuisse, & Angelos bonos re ipsa praestitisse doceatur.

Hinc secundo constat, quid sibi velint illa, quae solum praecedentium locutionum multo perplexiorem duriorumque reddere videntur, nos iam a liberum arbitrium ad diligendum Deum prim peccati granditate perdidisse: Deum b de se b quidem ab initio hanc homini facultatem, ut scilicet ea quae sunt pietatis habere, cogitare, dicere, agere posset; sed omnes eam in illo primo homine amisisse. Primum hominem e illa cogitandi quae ad Deum pertinent, amisisse primis facultatem: d gratia dono virtutem credendi naturam recipere, quam amisit: gratiam datam e per quam cogitationis sanctae amissa iam pridem in homine primo recipere facultas: e Solum protoplastum pri sibi, id est per liberum arbitrium sufficere potuisse. Et sapienter cum g. amisisse illud possibilitatis bonum, quo valebat implere quod vellet. Haec & huiusmodi quae frequenter dicunt, non illam spiritum impietatis, quod Adamus & Angeli tanta libertatis potestate praecelluerint, ut sola & nuda libera sua voluntate, nullo Dei actuali proprietate dicto adiutorio munita, poterint Deo credere, Deum diligere, & recte vivere, vitam aeternam mereri, & in iustitia perseverare, si vellet. Hanc enim suspicionem & Concilium Arausicanum & Augustinum, ut late demonstravimus, tanquam doctrinam a Catholica fide abhorrentem summam virium contentione proscribit. Sed hoc per istas locutiones volunt, Adamum & Angelos habuisse arbitrium voluntatis tantopere ab omni peccati cupiditate seu concupiscentia concreta liberum, ut in utramvis partem se pro libito posset flectere: ex qua tam felici libertate nascebatur, ut concurrente illo solo Dei adiutorio actuali, sine quo creata quilibet natura bonum omnino velle non possent

a Lib. 3. de lib. arb. c. 16
b Lib. de nat. & grat. c. 43.
c Lib. de cor. scientissimam bene vivendi potestatem: b. talem esse & grat. c. 11 factum, qui peccato malo carere sufficeret si voluisset, idque, quia libero arbitrio atque ad iuste vivendum potestate libera constitutus fuerat: arbitrii eius & ita lib. arb. c. 5. liberum fuisse ut bene velle posset & male: seu habuisse a potestatem utrum vellet: e. In natura posse, & in potestate, habuisse velle, mentis valentis velle, qua praecipi Dei facile posset custodire, si vellet: Et facultatem cognitionis Dei, ac dilectionis inferam: e. naturaliter ei datum posse credere: b. h. per liberum arbitrium stare potuisse: f. Angelos re ipsa per liberum arbitrium, & per libertatem voluntatis in veritate herisse: k. In liberi arbitrii viribus fuisse non discedere a Deo: Et huiusmodi plura, quibus illius libertatis valentia praestantiaque tantopere extollitur, ut quicquid fidei, dilectionis Dei, vitae bonae, & in omnibus istis perseverantiae a rationali creatura postuletur, hoc per arbitrii libertatem pri-

Lib. 11
de heresi
Pelagiana
7. 8. 9

possent & bona cogitare, & Deo credere, & Deum diligere, & bonum facere, & mala vitare, & in iustitia perseverare si vellent; usque adeo ut res ipsa quoque Angeli boni per illud liberum arbitrium sic adiutum in iustitia seu veritate permanerent, per quod Adam & Angeli mali eodem isto adiutorio neglecto, ceciderunt. Hanc tantam tamque tranquillam arbitrii libertatem bonique cuiuslibet faciendi possibilitatem peccato primi hominis perijisse profitentur; non quia perijt illud pristina libertatis adiutorium, vel quia opera sunt supernaturalia, sed quia concupiscentia visceribus voluntatis, & per hoc libertatis, inperfa est, qua liberum arbitrium in creaturas tanquam gravissimo quodam pondere deprimitur, ut quamvis adesset illud idē pristina possibilitatis adiutorium lexcentuplo amplius quam olim fuit, propter frictas eo quo dictum est modo, voluntatis vires, sese sursum cum eo ad diligendum Deum non possit erigere. Nempē quia illud adiutorium non dicitur vulnere inflicto sanitate sed supponit; non reddit amissam illā possibilitatem sed reddi postulat, ut cum volente voluntate possit influere: non inserit vo-

luntati velle concurrere, quæ per carnalem concupiscentiæ voluntatem in ipso velle vulnerata est, sed illius nature est, ut ipsum velle ab impulsu arbitrii praestoletur. Ad hanc ergo debilitatem reparandam nihil omnino iuvat istud prioris generis sanaque voluntatis adiutorium, sed aliud medicinale prorsus necessarium est, per quod vulnerato arbitrio ipsum posse simul & velle reddatur.

Hinc tertio constat, quid sibi velit Augustinus & Prosper alique patris gratia defensores; quando Pelagio naturalem seu in creatione acceptam arbitrii libertatem predicante, ut ita sine Christi gratia bene vivere, Deiq; legem custodire posse censeatur, responderit subinde, quod si de sana hominis natura loquatur, necumque acceptaretur hoc dictum, hoc est posset tolerari; nam & ipse et hoc scriptis docuit, subinde, naturam hominis iam meo indigere, quia sana non est: subinde quod cum per Pelagium defenditur velut sana, vix sapimus, integrum creatura opitulatio Creatoris maneret, subinde si primitivus ille naturæ vigor illesus maneret,

*lib. de nat. grat. c. 58
Ibid. c. 3
43
cap. 10.
Prosper.*

In quo insons natura fuit, sua quemque voluntas Conciliare Deo penaque absolvere posset.

Hoc est, ne quidem esset opus ad peccati remissionem actuali Christi medici adiutorio, quia posset propriae voluntatis possibilitate penitere sicut & credere, nulla concupiscentiali infirmitate libertatem remorante. Subinde veram fore Pelagii sententiam, si natura sana persistisset; quod & Augustinus sapius indicat, & author hypognostricon pressus & expressus docet. Non enim significant, vires illas possibilitatis naturalis sine ullo adiutorio recte facere & penitere potuisse, sed primum integre conditionis auxilium fuisse futurum factis, nec opus fuisse medici vel Salvatoris adiutorio, quod voluntati vel tanti velle perseverare, vel peccanti penitere largiretur: posset enim libertas illa sola illo primo sufficienti adiutorio munita credere, diligere, penitere si vellent.

A misericordia divina praevenit, & Praeclaram Sanctorum fidem non per bonam naturam, sed per gratiam Dei esse collatam, & Latronis Centurionis Zachariam admirabilem fidem non fuisse de natura sed divina largitatis donum. h. Nemo enim de pro, ubi illius ruina per liberum arbitrium posse conjungere, nisi eum gratia Dei miserentis crexerit. Harum & similibus definitionum sensus sincerus, & ex ipsa petitis Massiliensium dogmatum genuina intelligentia, prout à veteribus explicata sunt, non est iste, ut recentiores putant, quod istiusmodi opera sint supernaturalia, sint meritoria, sint nimis perfecte dignitatis & huiusmodi quæ nunquam ab Augustino aut Conciliis in causa de finitionum suarum reddenda cogitata sunt, sed quod liberum arbitrium jam peccando violatum, attenuatum, infirmatum, adeoque, ut Concilium loquitur, amissum sit, vigor naturæ perditus, possibilitas naturalis, qua innocens natura per integras libertatis vires, Deo credere, Deum invocare, Deumque diligere poterat, jam amissa sit; ex quo effectum est, ut omnes huiusmodi voluntates & actiones bonæ non adiutorio istius possibilitatis, quæ jam perditæ est, sed alio adiutorio voluntatis & actionis, hoc est, Spiritus sancti inspiratione velle & facere largiente reddenda sint. Nam & ante lapsum omnes istiusmodi actiones erant meritoria; naturamque superantis excellentiæ, & Spiritus sancti gratiam & adiutorium, juxta sanam doctrinam postulabant, sine quo non poterat eas homo velle vel facere. Sed non opus erat illo medicinali crucifixi Salvatoris auxilio, quod summâ Dei liberalitate iustis & iniustis ad volendi agendique occasiones ipsum

*Ibid.
Ibid.
h. Celestin.
Ibid. ad
Gal. c. 3.*

Indicat, & author hypognostricon pressus & expressus docet. Non enim significant, vires illas possibilitatis naturalis sine ullo adiutorio recte facere & penitere potuisse, sed primum integre conditionis auxilium fuisse futurum factis, nec opus fuisse medici vel Salvatoris adiutorio, quod voluntati vel tanti velle perseverare, vel peccanti penitere largiretur: posset enim libertas illa sola illo primo sufficienti adiutorio munita credere, diligere, penitere si vellent.

ipsum velle donat & facere, non amplius, ut olim, dominam illam expectando, sed pedissequam secum rapiendo voluntatem. Hoc ex ipsa ratione quae subnectitur, & etiam atque etiam inculcatur, satis perspicue vigilantibus suggeritur. Non enim vel unius characteris apice tanti adiutorii necessitatem indicant inde scilicet, quia opus est supernaturale, quia meritorium vel quid simile, sed quia libertas non dicitur illa, quod Synodus ista sequentium sanctionum omnium quae de gratia necessitate tractant, basim collocat: quia arbitrium in omnibus qui de peccatione primi hominis nati sunt, constat esse vitiatum: quia qui contrarium dicit, is non omnium liberum arbitrium per peccatum primi hominis esse infirmatum: quia per peccatum primi hominis ita inclinatum & attenuatum est, ut nullus postea aut diligere Deum sicut oportuit, aut credere in Deum &c. possit nisi gratia eum acriter praeveniat: quia in peccatione Adae homines naturaliter possibilitatem arbitrium, videlicet ad volendum agendumque bonum. Quid aliud clamant ista, nisi ex violatione, infirmatione, inclinatione, attenuatione, amissione libertatis, non ex operis supernaturalitate & meriti dignitate, istam humanam voluntatis impotentiam quam concupiscentialis languor & rixa intulit, contigisse? Quid palam peritis & imperitis insinuant, quando dicunt; ut nullus postea haec possit nisi praeveniat gratia, nisi Adamum, seu hominem, hoc antea sine gratia Christi praevenitione potuisse? Quid item aliud volunt, quando alioquin sequi dicunt, quod non omnium liberum arbitrium esset infirmatum, nisi per arbitrium non infirmatum ista fieri potuisse? Nimirum quia sane libertatis non opus erat adiutorium, ut saepe diximus, quod ei velle donaret, non opus inspiratione Spiritus sancti, qua credendi, diligendi, operandi voluntas aspiraretur, non opus gratia qua libertatis arbitrium in velle surgeret; sed ipsum arbitrium, suae possibilitatis naturalis viribus, non desistente possibilitatis adiutorio, in velle, in credere, in diligere suscitabat.

Hinc constat quomodo vera ratio, cur semper Concilium & Patres quando inculcant divinam gratiae necessitatem, non quolibet modo dicunt, quia homo sine gratiae adiutorio nihil facere potest, vel similia, quae in quolibet statu sunt verissima, sed quod ut purgari velimus, sancti Spiritus infusione & operatione fieri debet: quod per inspirationem corrigatur voluntas ad infidelitatem ad fidem, id est velle à non credendo ad credendum retorquetur: quod ut credamus, ut velimus, per inspirationem Spiritus sancti in nobis sit: quod credulitatis affectus quo credimus sit donum Dei: quod Deus fidem & amorem in se habet: quod donum Dei sit diligere Deum: quod, quae bona agimus Deus in nobis utque nobiscum, et operum, operatur, & huiusmodi infinita, quibus Augustinus, Prosper, Fulgentius, & Ecclesiae Synodi plenae sunt. Nam per istos efficacissimas expressiones semper significatur,

non amplius ista per liberam arbitrium, per possibilitatem naturalem, per naturae vigorem, ut ante solebat, fieri, concurrens videlicet possibilitatis adiutorio, sine quo operari bonum homo, aut velle non poterat, sed istas voluntates & actiones bonas esse iam magna & specialia, & proprie dicta divina largitatis beneficia, ac dona. Nempè quia iam alio medicinali crucifixi Salvatoris auxilio tanquam adiutorio quo ipsius voluntatis & actionis singula pietatis opera & voluntates Spiritus sanctus inspirat ac donat.

Hinc constat sextò quid sibi velit Concilium Arausicanum quando negat, invocatione humana gratiam Dei posse conferri; negat humilitatis aut obedientiae humanae subiungendam gratiae adiutorium, negat sine gratia Dei credentibus, volentibus, desiderantibus, conantibus, laborantibus, vigilantibus, studentibus, petentibus, querentibus, pulsantibus nobis misericordiam, hoc est gratiam, conferri divinitus: quid item Augustinus, quando adversus eosdem semi-Pelagianos uno verbo cunctis complexus exsertissimè docet, gratiam Dei non dari secundum precedentis merita voluntatis, hoc est, secundum meritum vel fidei, vel orationis, vel cuiuscumque conatus boni. Nam invocatio humana, humilitas humana, obedientia humana, meritum voluntatis humanae, fides, voluntas, desiderium, conatus & huiusmodi sine gratia ab homine prosilientes, vocantur non actus aut voluntates ad quas omnino nullum influit adiutorium gratiae Dei; sed quas non donat aut inspirat gratia Dei, dando videlicet ipsam credendi, invocandi, obediendi, conandi que voluntatem. Nam praeterquam quod constat Massilienses gratiam sine qua non ad ipsum initium fidei seu primam credendi orandi que voluntatem necessariam agnovisse, palamque juxta doctrinam Augustini profectos esse, ut latissime tradidimus, Concilium & Augustinus ita semper declarat se doctrinam istam intelligere. Nam gratiae illius naturam explicantes, ex qua deberent opera ista proficisci, ut divina non humana censerentur, ipsam dicunt a gratiam facere, ut invocetur à nobis: b per infusionem & inspirationem Spiritus sancti in nobis fieri, ut credamus, ut velimus; per illam hominem esse volente fieri volentem credere; donari ut credat; modo modo agi in cordibus ut credamus; divitiam cordis, id est voluntatis auferri, & huiusmodi infinita quibus indicant, se non aliam gratiam intelligere, quam illam Christi Salvatoris medicinale, quae Deus largitur & actionem & voluntatem. Hanc enim ipsam gratiam similiter intelligebant non solum Catholici sed & ipsi Massilienses, quando volentibus, credentibus, petentibus &c. gratiam & misericordiam divinitus conferri posse statuebant. Illam quippe gratiam quae donaret, non quidem initium fidei, sed opera ex fide pullulantia, fidei & orationis humanae meritis tribuebant. Itaque humana erat ista fides, humana invocatio, humana obedientia, quantumcumque non fieret ex eorum mente, sine vero possibi-

Concilium Araus. canone 1.

Ibid. can. 80.

Ibidem.

Canone 251.

Celestis. c. 30.

Canone 14.

Conc. Araus. in diversis canonibus.

Handwritten notes in the left margin, including 'AVARUS' and 'LA...'

Can. 1.

Can. 6.

Can. 11.

Can. 12.

Can. 13.

Can. 14.

Can. 15.

Can. 16.

Can. 17.

Can. 18.

Can. 19.

Can. 20.

Can. 21.

Can. 22.

Can. 23.

Can. 24.

Can. 25.

Can. 26.

Can. 27.

Can. 28.

Can. 29.

Can. 30.

Can. 31.

Can. 32.

Can. 33.

Can. 34.

Can. 35.

Can. 36.

Can. 37.

Can. 38.

Can. 39.

Can. 40.

Can. 41.

Can. 42.

Can. 43.

Can. 44.

Can. 45.

Can. 46.

141
possibilitatis adiutorio, sine quo nihil omnino boni hominem facere posse censebant; quia humani arbitrii erat cum ista gratia actu velle vel nolle, actu credere vel non credere, actu orare vel flere. Ita nimirum ut verè & propriè non tali gratiæ sine qua non poterat eorum quicquam fieri, sed humanæ voluntati tribui deberet, quod (licet non sine illa) actu quisquam vellet, crederet aut oraret. Sic enim & Augustinus meritæ humanæ primi hominis vocat, quæ nobis in Adamo perire, quantumvis ex professo

A doceat, ea nullo pacto sine vero actualis gratiæ adiutorio haberi potuisse. Itaque talem gratiam, quamvis esset vera gratia, hoc est, gratuitum donum Dei, tamen quia natura etiam integerrimæ quam maximè consentanea erat (quemadmodum de sufficienti gratia Scholastici philosophari solent) ferè sub ipsa natura veteres comprehendebant. Quia de re quia multa diximus, cum de Massiliensium opinione tractemus, nolimus hic ea iterato refricare.

Vide lib. 8.
titulo 10.

CAPVT XIV.

Adiutorium gratiæ Christi esse revera tale quale hactenus declaratum est, ostenditur diversis aliis modis; & sexto quidem ex eo quod faciat ac donet velle & operari, & omnia merita.

E T ista quidem Augustini divini gratiæ patrocinantis & hæreticorum adversantium principia, quæ hactenus hoc libro explicuimus vel tetigimus, manifestè ostendunt nihil capitalius medicinali Christi adiutorio fingi posse adversum, quam istud gratiæ genus cuius actio vel cessatio, ut vultis vel inutilis homini sit, in libero relinquatur voluntatis arbitrio. Quod si reliquam doctrinam, quam de isto auxilio tradidit, eadem diligentia lustrare vellemus, & ob oculos lectoris ponere, videret profectò & quodammodo manibus palparet, omnia ex istis jam traditis principiis sic intellectis ad amissum fluere, totamque doctrinæ molem in illum tanquam scopum collimare, ut Christiani credant, & qui possunt intelligant, non liberum arbitrium esse, quod reddat auxilium efficax vel inefficax, quod sit causa cur hic & non. Deus insinuat in opus impedit: quod libertas illius causa sit, ut sit illi singulari hic & non aliis; quod à sola libertate discrimen illud oriatur, quod hic & non, & ab hoc potius fiat, quam ab aliis & ab altero, videret licet gratia prævento. Quod sit denique illius rei causa directa & principalis, & huiusmodi quæ studiosissimè inculcantur; sed gratiam esse causam ut arbitrium hic & non vellet & operetur; esse causam, cur hic & non voluntas in opus influat; esse causam ut conversio nunc, potius quam alias, hoc potius quam alio; intento potius quam remisso modo fiat; hoc est non liberum arbitrium esse, quod dominetur gratiæ, sicut habentibus bonis, & virtutibus, & aliis instrumentis operandi potentialibus domipatur, sed gratiam esse quæ dominatur arbitrio; usque adeo ut quemadmodum Augustinus hoc intellexit, per huiusmodi gratiam Deus hoc magis habeat in potestate voluntates hominum, quam ipsi suas; quo nihil discretius, sincerius & potentius ad exprimendum gratiæ divini do-

A minatum super arbitrium excogitari potest. Hanc igitur verissimam esse, nulloque verborum meorum furo adulteratam Augustini sententiam de medicinali Christi adiutorio, diversis aliis ex capitibus tam perspicue erumpit, ut neminem nisi occupatæ jam opinionis præiudicio iudicandi libertatem amiserit, arbitror hoc posse disiteri. Hoc enim imprimis postulat solemniter ille loquendi modus quo juxta sacrarum Scripturarum normam Augustinus & Concilia docent, per istud Christi adiutorium Deum facere ut arbitrium velit, ut consentiat, ut operetur; nunquam autem vel leviter insinuat, sed potius expressis verbis negat, in hominis lapsi sicut integri hoc voluntate relinqui, ut illud amplectatur aut deserat. Hinc illud in epistola ad Vitalem: *Gratiæ prævenit hominis voluntatem, id est, volitionem, nec eam cuiusquam invenit in corde sed facit.* Et illud: *Vocatione alia atque secreta sic agit hominis sensum, ut legi atque doctrina accommodaret assensum.* Et illud libro quarto ad Bonifacium: *Ita enim non dum evigilatis & non auditis, faciam ut ambuletis, faciam ut observetis, postremo faciam ut faciatis? Quid adhuc vos inflatis? Nos quidem ambulamus, verum est, nos observamus, nos facimus: sed ille facit ut ambulemus, ut observemus, ut faciamus.* Et illud in libro de gratia & libero arbitrio: *Certum est nos velle cum volumus, sed ille facit, ut velimus, bonum. Certum est nos facere cum facimus, sed ille facit, ut faciamus, præbendo vires efficacissimas voluntati, qui dicit, Faciam ut in iustificationibus meis ambuletis & iudicia mea observetis & faciatis.* Et iterum: *Ipse ut velimus operatur incipiens, qui volentibus cooperatur perficiens.* Et in libro de Correctione & gratia: *Tantum quippe Spiritu sancto accenditur voluntas eorum, ut ideo possint, quia sic volunt, ideo sic velint, quia Deus operatur ut velint. Cuiusmodi locutionibus ac documentis quæ ex Scriptura sacra depromptæ Augusti scripta ipsius ubiq; scætant.* Quid verò jurat quod quidam respondendum

Epist. 107.

Libro 4. ad Bonif. c. 6.

Lib. de grat. & libero arbitrio cap. 16.

Ibid. c. 17.

Lib. de Cor. & grat. c. 12.